

Nr 54.

Ankom till riksdagens kansli den 29 mars 1935 kl. 4 e. m.

Utlåtande i anledning av väckta motioner om sänkning av räntan å lån ur vissa statens utlåningsfonder.

(1:a avd.)

Till jordbruksutskottet hava hänvisats följande inom riksdagen väckta motioner, nämligen I: 200, 204, 207, 208, 209, 211, 214, 215, 216 och 218 samt II: 357, 359, 360, 361, 364, 366, 367, 368, 371 och 375, alla avseende sänkning av räntan å lån ur vissa statens utlåningsfonder. Motionerna behandlas här nedan punktvis för varje fond.

Beträffande de skäl, som åberopats till stöd för motionerna, hänvisas till motionen I: 195.

Över dessa motioner jämte ett flertal motioner om räntesänkning beträffande andra fonder har utskottet i vederbörlig ordning införskaffat yttranden av statskontoret och fullmäktige i riksgäldskontoret. I fråga om yttrandenas innehåll hänvisas till redogörelsen i utskottets utlåtande nr 49, punkt 4.

1:o) **Dräneringsfonden.** I motionerna I: 200 av herr *Johansson, Johan, m. fl.*, och II: 375 av herr *Wallén m. fl.*, har hemställts, att riksdagen för sin del måtte besluta att å lån ur dräneringsfonden skall erläggas en årlig ränta med högst 3.5 procent.

Bestämmelser angående villkoren för lån från fonden äro meddelade i kungörelserna den 20 juni 1918 (nr 461) och den 6 juni 1925 (nr 185). Å lånen erlägges icke någon ränta.

Enligt uppgift av statskontoret äro samtliga lån från denna fond numera slutbetalade.

Utskottet.

Då lån från fonden äro räntefria och samtliga lån dessutom numera lära vara slutbetalade, finner utskottet någon åtgärd i anledning av motionerna icke vara påkallad.

Utskottet hemställer därför,

att motionerna I: 200 och II: 375 icke må föranleda någon riksdagens åtgärd.

2:o) **Kraftledningslånefonden.** I motionerna I:204 av herr *Johansson, Johan, m. fl.* och II:371 av herr *Wallén m. fl.*, har hemställts, att riksdagen för sin del måtte besluta att å lån ur kraftledningslånefonden skall erläggas en årlig ränta med högst 3.5 procent.

Bestämmelser angående villkoren för lån från fonden äro meddelade i kungörelsen den 13 september 1918 (nr 718) med däri genom kungörelserna nr 480/1919, 194/1923, 366/1925 och 406/1934 gjorda ändringar.

För anläggande på landsbygden av distributionsnät för elektrisk energi må lån från fonden av kommerskollegium och lantbruksstyrelsen gemensamt beviljas ekonomiska föreningar ävensom andra sammanslutningar än sådana föreningar, därest de av nämnda myndigheter befinnas vara för ändamålet lämpligt organiserade och icke avsedda till rena affärsföretag.

Å lyftat lånebelopp skall, intill dess lån innehafts under två år från första lyftningsdagen, erläggas årlig ränta från lyftningsdagen med fyra och en halv procent. Lån skall, sedan det innehafts under två år från första lyftningsdagen, återbetalas under vart och ett av därpå följande högst aderton år med lika annuitet, därav såsom ränta räknas fyra och en halv procent å det oguldna kapitalbeloppet, låntagaren dock obetaget att före lånetidens utgång på en gång inbetala ogulden del av lånet. Låntagaren är skyldig att vidkännas den höjning av räntan, som Kungl. Maj:t med hänsyn till den effektiva medelräntan för statens upplåning kan finna gott bestämma, ävensom den ändring av annuiteten, som därav kan föränledas.

Bestämmelserna i avseende å räntan å lån från fonden m. m. trädde i kraft den 1 juli 1934 och gälla i tillämpliga delar för återstoden av den fastställda lånetiden jämväl för lån, som beviljats före sagda dag, dock att beträffande sådant lån låntagaren icke är skyldig att under lånetiden underkasta sig höjning av räntan i vidare mån än intill det procenttal, som gällde vid lånets beviljande, samt att, där lån skall återbetalas med årligen lika kapitalbelopp eller lånetiden förlängts jämlikt kungörelsen nr 366/1925, vad sålunda stadgats icke skall innebära ändring härutinnan.

På skäl, som utskottet i sitt utlåtande nr 49 under punkt 4 angivit, kan utskottet icke tillstyrka motionärernas förslag om sänkning av räntan å lån ur fonden från 4.5 till 3.5 procent. Utskottet hemställer fördenskull,

Utskottet.

att motionerna I:204 och II:371 icke må föränleda någon riksdagens åtgärd.

3:o) **Hemslöjdslånefonden.** I motionerna I:207 av herr *Johansson, Johan, m. fl.* och II:368 av herr *Wallén m. fl.*, har hemställts, att riksdagen för sin del måtte besluta att å lån ur hemslöjdslånefonden skall erläggas en årlig ränta med högst 3.5 procent.

Bestämmelser angående villkoren för lån från fonden äro meddelade i kungörelsen den 30 november 1928 (nr 452) med däri genom kungörelserna nr 113/1932 och 407/1934 gjorda ändringar.

Statslån från fonden må utgå till hushållningssällskap antingen för utlämnande till föreningar, bolag eller enskilda av lån för anläggande av mindre linberedningsanstalter med inredning och utrustning (linberedningslån) eller för utlämnande till hemslöjds- eller andra föreningar, bolag eller enskilda företag, som prövas vara för ändamålet lämpliga och ej äro att anse som rena affärsföretag, av förlagslån för anskaffande av för textil tillverkning avsett svenskt material, företrädesvis av lin och ull (hemslöjdslån). Å lyftat, oguldet belopp av statslån skall, intill dess lånet innehafts under två år från första lyftningsdagen, hushållningssällskap erlägga fyra och en halv procent årlig ränta från lyftningsdagen. Sådant statslån skall, sedan det innehafts under två år från första lyftningsdagen, återbetalas under vart och ett av därpå följande femton år med lika annuitet, därav såsom ränta räknas fyra och en halv procent å det oguldda kapitalbeloppet; skolande sådan inbetalning ske vid årets utgång. Hushållningssällskap är skyldigt att vidkännas den höjning av räntan, som Kungl. Maj:t med hänsyn till den effektiva medelräntan för statens upplåning kan finna gott bestämma, ävensom den ändring av annuiteten, som därav kan föranledas. Hushållningssällskap må, med vissa undantag, i fråga om ränte- och återbetalning av låntagare icke betinga sig andra villkor än som stadgats med avseende å statslånet.

I kungörelse den 30 juni 1934 (nr 408) om nedsättning av räntan å vissa äldre lån från hemslöjdslånefonden har stadgats, att å lyftat, oguldet belopp av statslån, som beviljats enligt kungörelsen den 1 augusti 1919 (nr 471) angående allmänna bestämmelser för lån från lånefonden för mindre linberedningsanstalter, numera benämnd hemslöjdslånefonden, årlig ränta skall från och med den 1 juli 1934 utgå efter fyra och en halv procent, under förutsättning att innehavare av från statslånet utlämnade linberedningslån beredas motsvarande lättnad i lånevillkoren; dock att låntagare är skyldig att framdeles vidkännas den höjning av räntan, som Kungl. Maj:t med hänsyn till den effektiva medelräntan för statens upplåning kan finna gott bestämma, intill det procenttal, som gällde vid lånets beviljande.

Utskottet.

På skäl, utskottet i sitt utlåtande nr 49 under punkt 4 angivit, kan utskottet icke tillstyrka motionärernas förslag om nedsättning av räntan å lån ur fonden från 4.5 till 3.5 procent. Utskottet hemställer fördenskull,

att motionerna I:207 och II:368 icke må föranleda någon riksdagens åtgärd.

4:o) **Västerbottens och Norrbottens nybygges- och bostadsförbättringslånefond.** I motionerna I:208 av herr *Johansson, Johan, m. fl.* och II:367 av herr *Wallén m. fl.* har hemställts, att riksdagen för sin del måtte besluta att å lån ur Västerbottens och Norrbottens nybygges- och bostadsförbättringslånefond skall erläggas en årlig ränta med högst 3.5 procent.

Bestämmelser angående villkoren för lån från fonden äro meddelade i kungörelsen den 11 juni 1926 (nr 250).

Till innehavare av krononybyggen, vilka upplåtits vid disposition av överloppsmarker nedanför odlingsgränsen inom Arjeplogs, Jokkmokks och Gällivare socknar av Norrbottens län, må länsstyrelsen i sagda län, där nybyggaren med hänsyn till omfattningen av det åt honom upplåtna nybygget eller på grund av andra omständigheter prövas därav vara i behov, bevilja lån från Västerbottens och Norrbottens nybygges- och bostadsförbättringslånefond för utförande av byggnadsarbeten å nybygget (*byggnadslån*).

Till innehavare av ovan odlingsgränsen inom Västerbottens och Norrbottens län lappmarker belägna fastigheter, vilka icke upplåtits enligt kungörelsen den 3 juni 1915 (nr 169) angående upplåtande av odlingslägenheter m. m. i trakterna ovan odlingsgränsen i Västerbottens och Norrbottens läns lappmarker, må länsstyrelserna inom respektive län, där fastighetsinnehavaren prövas vara därav i behov och icke i annan ordning kan ifrågakomma till erhållande av statsmedel av kontant byggnadshjälp, jämväl bevilja lån från sagda fond för uppförande eller förbättrande av bostadsbyggnad å lägenheten (*bostadsförbättringslån*).

Byggnadslån uppdelas i två lika stora delar, en stående del och en amorteringsdel, och i fråga om lånets förräntning och gäldande gäller i tillämpliga delar vad som är eller framdeles kan bli föreskrivet beträffande från statens egnahemslånefond av låneförmedlare utlämnat egnahemslån för bostadslägenhet (se redogörelsen i utskottets utlåtande nr 49 sid. 16).

Vad nu sagts gäller jämväl i fråga om bostadsförbättringslån, därvid vederbörande länsstyrelse dock må, om sådant anses påkallat med hänsyn till lånebeloppets storlek eller eljest föreliggande omständigheter, föreskriva den ändrade amorteringsplan, att lånet skall, efter fem amorteringsfria år, återbetalas under loppet av därpå följande tio år med en tiondel årligen.

På skäl, som utskottet i sitt utlåtande nr 49 under punkt 4 angivit, kan utskottet icke tillstyrka motionärernas förslag om sänkning av räntan å lån ur fonden från 4 å 4.5 (för vissa äldre lån 3.6) till 3.5 procent. Utskottet hemställer fördenskuil,

Utskottet.

att motionerna I:208 och II:367 icke må förändra någon riksdagens åtgärd.

5:o) **Kolonisternas kreaturs- och redskapslånefond.** I motionerna I:209 av herr *Johansson, Johan, m. fl.* och II:366 av herr *Wallén m. fl.* har hemställts, att riksdagen för sin del måtte besluta att å lån ur kolonisternas kreaturs- och redskapslånefond skall erläggas en årlig ränta med högst 3.5 procent.

Bestämmelser angående villkoren för lån från fonden äro meddelade i kungörelsen den 26 juni 1925 (nr 292) med däri genom kungörelsen nr 409/1934 gjorda ändringar.

Enligt dessa må innehavare av kolonat, upplåtet jämlikt bestämmelserna i kungörelsen den 26 juni 1925 (nr 291) angående allmänna grunder för upplåtande av kolonat å kronoparker i Norrland och Dalarna, kuu-

na för inköp av en första uppsättning kreatur och smärre jordbruksredskap av statsmedel erhålla lån, motsvarande tre fjärdedelar av de till inköp avsedda kreaturens och redskapens värde, dock högst tillhoppa 600 kronor. Lånet skall amorteras under loppet av fem år från lyftningsdagen med en femtedel av ursprungliga lånebeloppet årligen. Låneinnehavare äger dock att, därest han så önskar, även före lånetidens utgång på en gång inbetala ogulden del av lånebeloppet. Å lyftat, oguldet lånebelopp erlägges årlig ränta från lyftningsdagen med fyra och en halv procent; dock är låneinnehavaren skyldig att vidkännas den höjning av räntan, som Kungl. Maj:t med hänsyn till den effektiva medelräntan för statens upplåning kan finna gott bestämma.

Sistnämnda bestämmelse, som trädde i kraft den 1 juli 1934 och ersatte den tidigare i kungörelsen nr 292/1925 meddelade, äger tillämpning jämväl å lån, som beviljats före sagda dag, dock att beträffande sådant lån låneinnehavaren icke är skyldig att under lånetiden underkasta sig höjning av räntan i vidare mån än intill det procenttal, som gällde vid lånets beviljande.

Utskottet.

På skäl, som utskottet i sitt utlåtande nr 49 under punkt 4 angivit, kan utskottet icke tillstyrka motionärernas förslag om sänkning av räntan å lån ur fonden från 4.5 till 3.5 procent. Utskottet hemställer fördens skull,

att motionerna I:209 och II:366 icke må föranleda någon riksdagens åtgärd.

6:o) **Lånefonden för inköp av gasgeneratorer för motordrift.** I motionerna I:211 av herr *Johansson, Johan, m. fl.* och II:364 av herr *Wallén m. fl.* har hemställts, att riksdagen för sin del måtte besluta att å lån ur lånefonden för inköp av gasgeneratorer för motordrift skall erläggas en årlig ränta med högst 3.5 procent.

Bestämmelser angående villkoren för lån från fonden äro meddelade i kungörelsen den 20 maj 1932 (nr 121).

Från fonden må utlämnas lån för inköp av gasgeneratorer för motordrift med inhemskt bränsle att, för användning inom landet, monteras å automobil, traktor eller annan mobil eller stationär motor. Av låntagare utbetomet lån från fonden skall återbetalas med en femtedel vid utgången av vart och ett av de från lånets lyftningsdag närmast löpande fem åren. Låntagaren äger dock före lånetidens utgång på en gång inbetala ogulden del av lånebeloppet. Å lyftat lånebelopp erlägges årlig ränta från lyftningsdagen med fyra och en halv procent.

I kungörelse den 20 maj 1932 (nr 122) har stadgats, att å lån, som under tiden den 1 juli 1932—den 30 juni 1933 utlämnas från fonden, befrielse från erläggande av ränta må åtnjutas under två år från lyftningsdagen.

Utskottet.

På skäl, som utskottet i sitt utlåtande nr 49 under punkt 4 angivit, kan utskottet icke tillstyrka motionärernas förslag om sänkning av räntan å lån ur fonden från 4.5 till 3.5 procent. Utskottet hemställer fördens skull,

att motionerna I:211 och II:364 icke må föranleda någon riksdagens åtgärd.

7:o) **Statens lånefond för underlättande av kommuners förvärv av skogsmark i vissa fall (kommunskogslånefonden).** I motionerna I:214 av herr *Johansson, Johan, m. fl.* och II:361 av herr *Wallén m. fl.* har hemställts, att riksdagen för sin del måtte besluta att å lån ur kommunskogslånefonden skall erläggas en årlig ränta med högst 3.5 procent.

Bestämmelser angående villkoren för lån från fonden äro meddelade i kungörelsen den 27 juni 1930 (nr 272).

Från fonden må lån av Kungl. Maj:t beviljas landskommun, köping, som utgör särskild kommun, landsting eller kommunalförbund, omfattande uteslutande kommuner av nämnda slag, för förvärv genom köp eller expropriation inom område, som lyder under skogsvårdslagen, av sådan mark med otillfredsställande skogstillstånd i ändamål av markens försäntande i nöjaktigt skogligt skick. Å lånen beräknas ränta efter fyra procent om året.

På skäl, som utskottet i sitt utlåtande nr 49 under punkt 4 angivit, kan utskottet icke tillstyrka motionärernas förslag om sänkning av räntan å lån ur fonden från 4 till 3.5 procent. Utskottet hemställer fördenskull,

Utskottet.

att motionerna I:214 och II:361 icke må föranleda någon riksdagens åtgärd.

8:o) **Statens kalkbrukslånefond.** I motionerna I:215 av herr *Johansson, Johan, m. fl.* och II:360 av herr *Wallén m. fl.* har hemställts, att riksdagen för sin del måtte besluta att å lån ur statens kalkbrukslånefond skall erläggas en årlig ränta med högst 3.5 procent.

Bestämmelser angående villkoren för lån från fonden äro meddelade i kungörelsen den 14 oktober 1932 (nr 461) med däri genom kungörelsen nr 410/1934 gjorda ändringar.

Lån från fonden må beviljas dels för utförande av anläggning i syfte att för tillgodoseende av jordbrukets behov nyttiggöra förefintliga kalkförekomster eller mesatillgångar samt för anskaffande för anläggningen av nödig inredning och utrustning, dels för utbyggande av redan förefintlig men i förhållande till försäljningsområdet otillräcklig sådan anläggning, som nyss nämnts, dels ock för vidtagande i anläggning av ifrågavarande slag av tekniska förbättringar med avseende å inredning, maskinutrustning eller dylikt.

Å lyftat lånebelopp skall erläggas ränta efter fyra och en halv procent om året från lyftningsdagen; dock är låntagaren skyldig att framdeles vidkännas den höjning av räntan, som Kungl. Maj:t med hänsyn till den effektiva medelräntan för statens upplåning kan finna gott bestämma. Lån skall amorteras från och med tredje året efter det kalenderår, under vilket lånet till någon del första gången lyftats, med lika belopp årligen under den tid, lantbruksstyrelsen för varje särskilt fall bestämmer under iakttagande, att amorteringstiden kommer att utgöra beträffande lån för vidtagande av tekniska förbättringar högst 10 år och beträffande annat lån minst 10, högst 20 år.

Berörda bestämmelser i avseende å räntan å lån från fonden trädde i

kraft den 1 juli 1934 och äga tillämpning jämväl å lån, som beviljats före sagda dag, dock att beträffande sådant lån låntagaren icke skall vara skyldig att under lånetiden underkasta sig höjning av räntan i vidare mån än intill det procenttal, som gällde vid lånets beviljande.

Utskottet.

På skäl, som utskottet i sitt utlåtande nr 49 under punkt 4 angivit, kan utskottet icke tillstyrka motionärernas förslag om sänkning av räntan å lån ur fonden från 4.5 till 3.5 procent. Utskottet hemställer fördenskull,

att motionerna I:215 och II:360 icke må föranleda någon riksdagens åtgärd.

9:o) **Statens fruktodlingslånefond.** I motionerna I:216 av herr *Johansson, Johan, m. fl.* och II:359 av herr *Wallén m. fl.* har hemställts, att riksdagen för sin del måtte besluta att å lån ur statens fruktodlingslånefond skall erläggas en årlig ränta med högst 3.5 procent.

Bestämmelser angående villkoren för lån från fonden äro meddelade i kungörelsen den 24 maj 1934 (nr 196).

Lån från fonden må utlämnas för anläggning av större fruktodling för ekonomisk drift, för utvidgning eller förbättring för ekonomisk drift av redan befintlig fruktodling, för uppförande och iordningställande av förvaringslokaler för inom landet odlad frukt ävensom, i samband därmed, för anläggning, avseende fruktens tillgodogörande, såsom anläggning för fruktmosberedning eller safttillverkning, samt för utförande av anordning för kylning av inom landet odlad frukt. Då särskilda skäl därtill äro, må lån från fonden jämväl utlämnas för inköp av maskindrivna fruktträdsprutor och redskap för bearbetning av jord, avsedd för fruktodling, samt för anordnande av bevattningsanläggning för fruktodling.

Lyftat lånebelopp förräntas efter fyra och en halv procent om året från lyftningsdagen. Amortering skall verkställas beträffande lån för anläggning eller utvidgning av fruktodling från och med sjätte året, beträffande lån för förbättring av redan befintlig fruktodling från och med tredje året och beträffande lån för annat ändamål från och med andra året efter det kalenderår, under vilket lånet till någon del första gången lyftats, med lika belopp årligen under den tid, lantbruksstyrelsen för varje särskilt fall bestämmer, under iakttagande att amorteringstiden sättes i fråga om lån för förbättring av fruktodling, som är äldre än fem år, och för inköp av redskap till högst fem år samt i fråga om lån för annat ändamål till högst tio år.

Utskottet.

På skäl, som utskottet i sitt utlåtande nr 49 under punkt 4 angivit, kan utskottet icke tillstyrka motionärernas förslag om sänkning av räntan å lån ur fonden från 4.5 till 3.5 procent. Utskottet hemställer fördenskull,

att motionerna I:216 och II:359 icke må föranleda någon riksdagens åtgärd.

10:o) **Statens slakterilånefond.** I motionerna I:218 av herr *Johansson, Johan, m. fl.* och II:357 av herr *Wallén m. fl.* har hemställts, att riksdagen för sin del måtte besluta ått lån ur statens slakterilånefond skall erläggas en årlig ränta med högst 3.5 procent.

Bestämmelser angående villkoren för lån från fonden äro meddelade i kungörelsen den 26 juni 1933 (nr 386).

Lån från fonden må under vissa förutsättningar beviljas ekonomisk förening, som har till ändamål att driva andelsslakteri och vars flesta medlemmar äro jordbrukare, för anläggande, inrättande eller inköp av slakteri med tillhörande inredning och utrustning, för ombyggnad av slakteri eller för vidtagande i slakteri av tekniska förbättringar med avseende å inredning och utrustning.

Å lyftat lånebelopp erlägges ränta efter fyra och en halv procent om året från lyftningsdagen. Lån amorteras från och med tredje året efter det kalenderår, under vilket lånet till någon del första gången lyftats, med lika belopp årligen under den tid, lantbruksstyrelsen för varje särskilt fall bestämmer under iakttagande, att amorteringstiden sättes beträffande lån för vidtagande i slakteri av tekniska förbättringar till högst 10 år och beträffande annat lån till högst 20 år.

På skäl, som utskottet i sitt utlåtande nr 49 under punkt 4 angivit, kan utskottet icke tillstyrka motionärernas förslag om sänkning av räntan å lån ur fonden från 4.5 till 3.5 procent. Utskottet hemställer fördenskull,

Utskottet.

att motionerna I:218 och II:357 icke må föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 29 mars 1935.

På jordbruksutskottets vägnar:

C. J. JOHANSSON.

Närvarande: se utlåtande nr 49.